

Nr. 3
An. VIII
1884.

Gherl'a
1/13
Febr.

FAMILIAR

Apare in 1/13 si 15/27 a luni. — Pretiulu pre unu anu e 4 fl., 1/2 anu 2 fl.
pentra Romani'a pre anu 10 franci — lei noi.

PETRU S. AURELIANU.

Dlu Petru S. Aurelianu — pre care ni-lu reprezenta portretulu de facia — s'a nascutu la anulu 1833 in Slatina. Aci si-a facutu si studiile primarie.

Dupa absolvirea drepturiloru in Bucuresci, s'a dusu la Parisu spre a-si insusi cele mai vaste cunoascintie din agricultura, spre cultivarea carei'a, inca din cea mai frageda etate a s'a, s'entiea o deosebita aplecare si placere. — Dupa departare de 4 ani, in anulu 1860 se re'ntorse la Bucuresci, unde preste puçimu tempu i-se incredintia catedr'a profesoralu pentru agronomia impreuna cu directiunea sc'olei de agricultura dela Panteleimonu; nu multu dupa ace'a apoi si conducerea sc'olei de agricultura de la Ferestreu — l'anga Bucuresci.

La anulu 1870 fund'a in Bucuresti cu dlu Greg. Stefanescu „Revist'a scientifica“ si in collucre cu dlu J. Odobescu dede la lumina „Notices sur l'état économique dela

Roumanie.“ Dintre opurile lui mai insemnate amentim aici „Catechismulu economiei politice“ (1868), — „Manualu de agricultura“ (1869), — „Tiera noastra“ (1875),

— „Economia nationala“ (foia periodica,) — „Bucovina“ (studie economice 1876). — Din tote scriptele dlui Aurelianu eluce unu stilu usioru popularu, dar' chiaru, care e un'a dintre cele mai distinsse insusiri ale unui scrietoriu din o tiera emina-minte agricola ca Romani'a. — Scrierile lui au ajuns a fi apretiuite dupa meritu si de lumea literata din afara.

In catev'a restempuri a ocupatu portofoliulu de ministru alu agriculturii, industriei si comerçului in Romani'a, — er' dela anulu 1882 ocupa fotoliulu de ministru alu cultulu si instructiunei publice, lucr'andu cu totu zelulu animei s'ale romanesci spre imbogatirea,

fericirea si marirea tenerulu regatu alu Romaniei.

FLORILE CODRULUI.

— *Novela originala.* —

(Urmare.)

III.

Voiniculu dadù pe o carare, si se perdù in codru Flórea a privitu dupa elu unu tîmpu, apoi a pornitu Mergea pe o vale îngusta sîngura sîngurea.

Róu'a erá mare, pólele-i eráu sufulcate pâna in genunchi. Nu se audiá altu sunetu decátu sunetulu póleloru cum pasiá.

Erá intunerecu dejá, si lun'a nu esisè inca. — Si pe gârle, si pe rîuri, si prin stânci, si pe su fagi, asia erá de negru, si de pustèiu.

Déca n'ar' fi fostu draguti'a lui Codreanu i-ar' fi fostu frica. Dar' Flórea nu se temea, — Codreanu e puiulu codriloru, si ea-i alui Codreanu.

— 'En mai stâi lelico! se audí o vóce din padure. Flórea priví indereptu.

Si pe o carare îngusta sè iví o tîgana, négra si desmatiaata, singura cu o cotarca plina de fuse.

— Mai stâi lelico, cà-oiu se moriu de urítu.

— Cine e?

— Eu dragulico; eu, Catrin'a. Ei, da tu esti Flóre? Batate noroculu, frumusica!

— Eu! da pe unde te pórtá smei Catrino?

— Aolico draga, — éca-asia, cu fuse si cu ce mai poti. — Vai guritia, vai frumusica, erámu se moriu.

— Se mori? Dar' de ce?

— De ce? — de frica.

— De a cui frica?

— Vai se-ti muşcu guriti'a Florico. Tu nu scii de ce suna lumea. Dar' nu scii rogute pe unde suntemu?

— Pe unde?

— Asculta mèi, ea intréba pe unde? Ti-oiu spune eu lelico, dar' se nu strigi rogute, cà ne aude, si vine, si — vai!

— Cine?

— Tu Florico, noi amblamu pe cararea talhariloru!

— Pe aici 'si preâmba Codreanu dragutiele, lelico. Si pica cá din nori, si piere cá in pamèntu. — Sè nu sberi Florico, nu te teme, aid' cu mine.

— Codreanu, — dragutiele!? Si apoi cine e acel'a, Codreanu?

— Cine a acel'a, Codreanu!? Aolico draga, cà multe nu mai scii. — Unu hotiomanu lelico, unu puiu de codru facutu pe hotie. Are pistóle maiestre, tovarasi de frunte, galbini in punga, dragutia cá o flóre si anima de smeu.

— Ua!

— Ua dieu!

— Tigan'a priví in tóte partile, apoi prinse pe Flórea de mâna.

— Tu Flóre, taci, — nici se resuflí! Éta, vedi cararusi'a ast'a? Pe aci cobóra Codreanu la dragutia. Colé nóptea pe la mediulu noptii, pe aci poti se-i vedi pe amèndoi, mergèndu de mâna, amèndoiti, vorbindu si gurluindu cá doi porumbi.

— Tu Catrina, tu esti nebuna!

— Audi mèi, eu nebuna, Catrin'a nebuna. — Se nu te deochi frumusica!

Tigan'a nu mai dîse nimic'a. Flórea incepù a cugetá.

Ea luá vorb'a in risu, dar' Tigan'a guraritia i împlântá unu cutítu in anima. — Si cum vorbiá, si cum povestea, tóta vorb'a 'lu infigea mai afundu.

— Ua ardáte foculu Catrino! Ce mai vorbe nebune. Codreanu la dragutia!...

— Ei lelico, sè-ti muşcu guriti'a. Scii, — si Codreanu e omu, si pe elu 'lu mai taie câte unu doru. Voiniculu e voinicu, dar' anim'a omului remâne totu anima — ardu-o foculu. — Ochii frumosi si gur'a dulce nu se uita cu un'a cu dóue.

Flórea slabiá dela anima cá si fiér'a puşcata ce-si pierde sângele.

Cându i-a trecutu prin minte cà Codreanu se-o insiele — a sèmtitu trecându-i prin anima unu junghiu, cá si cum sèmtiesce celu lovit de vènturi. I-se pareá cà i-se innorédia tóta lumea. Sèmtiá cá-si cându o-ar' stringe cev'a de anima, si-ar' sèmti perindu-i poterile. I-se pareá cà in minte i-se schimba lumin'a si intunereculu; o lumina stralucitóre, si unu intunerecu inspaimèntatoriu.

Indereptu stralucíá d'albulu díleloru trecute, si inaintea ochiloru o prepastie de mórte.

Si pentru-ce tóte astea? — Pentru dragoste, pentru credintia, pentru atâta focu de doru!

L'a iubitu, Dómne, — a iubitu pe Codreanu, cum ubesce celu ce iubescè in ascunsu — vorbitu si clevetitu, pânditu si persecutatu. — Si elu, — elu se-o insiele!?! — Se-o insiele cîndu i credea mai multu, cându i erá lumea mai draga!

A pradatu pentru elu atâtea díle in ascunsu, atâtea nopti lungi — mesurandu-le cu dragostea si cu dorulu — Si elu, — elu se o 'nsiele!?

Nóptea, cându dórme si fiér'a cea gonita, câtu a pânditu dupa unu semnu, dupa unu sunetu, dupa unu glasu, dupa unu bucinu; — câtu a plânsu, ascultându siópt'a vèntului, murmurulu frundiiloru! Si elu, elu se-o insiele!

Ómenii buni o-au dogenitu, ómenii rei o-au clevetitu dar' ea n'a audítu decátu unu glasu, glasulu lui celu amagitoriu. Si a mersu, — a mersu in calea lui, pe urm'a lui — in vorba rea, in cleвете si in rusíne. Pentru elu, pentru dragostea lui. Si elu, elu se-o insiele!

A calcatu cararile, a batutu plaiurile, s'a bucuratu si s'a superatu de tóta faim'a, s'a spariatu de tóta

frundi'a pentru elu. — Si elu, — elu se-o însiele! — Ah! Codrene, Codrene, se-ti dáu de urma, sí se te omoru!

Ast'feliu au mersu unu tîmpu si nu au disu nimica, — nici ea, nici Tîgan'a.

Odata ajunsera între nesce tufe rari. Lun'a esiá de dupa dealu, si poleiá culmii dinaintea lor.

Floríc'a statú pe locu, si siediú pe unu redioru.

— Tu Catrino, începú Floríc'a. Haid' sè rîdu eu de tine!

Catrin'a priví la ea cu nisce ochi mari si frumosi.

— Tu Catrino, — cine e draguti'a lui Codreanu?

Catrin'a fluera un'a de mirare, cá si celu ce fluera a paguba.

— Mamulica draga, de ce me facusi pe lume!? — Cine e draguti'a lui Codreanu!? Tu Florico, sè-ti muşcu gur'a in dóue, ai sufletu, dóra nu vrei se mînci capulu Catrinei. Nu ti-asiu spune se-mi tai limb'a. Déca 'ti spunu o vorba se moriu de deochiu!

— Nu fi nebuna Catrino. Dóra Flórea nu e copila mica.

— Credu-te dragutia. Dar' scii vorb'a ceea: cam-pu-i cu ochi, padurea-i cu urechi. Si apoi Codreanu nu siuguesce. — Cine scii cararile lui, piere fărà veste. 'Lu prinde, 'lu spëndiura, 'lu taie, 'lu dumica, 'lu frige, — nu me lasá Dómnne!

— Ba tu esti o gura sarbada Catrino. 'Ti umbla gur'a cá socal'a, si nu scii ce — díse Floríc'a, — si scotiendu o pungulítia începú a-si numera banisiorii.

Floríc'a avea taleri in punga, taleri scilpiciosi ce sè vedeáu bine la luna. Floríc'a-i numerá in degete, tîgan'a priviá chiorisiu la ea.

— Tu Catrino, ai tu bani de argintu, éca asia — albi cá néu'a?

— Am Florica, draci negri, — patru — colo in cortu. Unulu e betrânu, si trei maruntiei cá trei ulcele. Unulu dá si ceialalti sbiéra.

— Tu Catrino, spune-mi cine e draguti'a lui Codreanu, si na!

Si Floríc'a i aruncá pung'a in póla.

Catrin'a si schimbá faci'a. Erá mai tenera cu diece ani, sí mai vesela.

Se uitá lungu la Floríc'a, apoi priví in giuru.

Padurea erá rara, sè vedea pâna pe departe; éi' dinjosu de ele sè vedeáu focurile in satu.

— Eu asiu mai scí si n'asiu mai scí Florico. Dar' scii, âmbalamu noi laiesii in susu si in josu, si mai batemu cele paduri dupa lemnu de maturi, de coveti, de fuse, scii cum e rëndulu nostru. Si — ómenii 'mi spunu cá la pétr'a scrisa — tu Florico, vediut'ai tu pétr'a scrisa?

— Ba.

— Ei, ei. Stâi pe locu. — Vedi tu culmea ceea? De-asupr'a culmei este o poiana si de-asupr'a poienei este o stâncă mare câtu o baserica. — Tu Florico, pe stânc'a aceea vedi scrisori si semne ce nu le scie cetí

nici unu carturariu pe lume. Róte in susu, róte in josu — apoi cercuri, apoi seceri si éra jumetati de róte, — dar' multe, — te-ai jurá cá 'e chipulu lunei, dragutia. Secere stá spre resaritu, seceri stá spre apusu, scí cá patrarele lunei. — Si in tóta septeman'a se sporescu. Nu scí nimenea in lume cine le scrie sí ce scrie. Dar' pastorii spunu, — ei spunu Florico — eu nu sciu nimic'a, — cá aceea e scrisóre de dragoste, scrisórea 'lui Codreanu. — Scrisóre si valeatu telharescu.

— Pe pétra!

— Scisóre in pétra cu slove telharescí.

— Si apoi ce scrie óre Codreanu in pétra?

— Ei Florico, — elu crede cá nu scie nimenea, dar' lumea scie cá aceea e carte de dragoste. — Elu scrie, si mândruti'a iese cóle sér'a pe luna si cetesce, cá ea scii vorbí in semne si precepe limb'a hotíloru. Lun'a plina insemnédia: ascéptame pe luna plina; pâtrariulu: ascéptame cându se-a implini pâtrariulu. — Si Codreanu vine, pastorii 'lu vedu — Codreanu vine cându dice, se fulgere si se trasnéscă, — elu vine, cá vine la gura dulce.

Floríc'a se prinsè de peptu, — si suspiná, sè-i crepe peptulu in dóue.

— Ah Codrene, Codrene — cugetá in sine; dar' nu se vindea.

— O ardati-lu foculu Codreanu de elu! 'Dar' apoi rogute Catrino, cá dómne multe mai scii — cine e draguti'a lui Codreanu?

— Tu Florica, eu ti-asiu spune si nece pré.

Cunosci tu pe Mariór'a?

Floríc'a tresari, cá si cându o-ar' fi strapunsu cu o sulítia.

— Cunosce-o haramu. Am auditu cá e o nevasta frumósa, si siede colo su cea póla de munte.

— Cá e frumósa? Mamulica draga, cá nu mi-ai facutu patru ochi! — Frumósa dieu! Se o musci cá-si casiulu

— D'apoi?

— Si-i hieléna frumusic'a. Amagesce lumea, si se iubescu cu Codreanu.

Anim'a Flórei se batea cá si paserea in latiu. Anim'a-i batea, capu-i ardea cá si foculu; dar' se retiénea.

— Ei, ei! Dara de unde scii tu?

Frumseti'a are multi vraşmasi. Nevést'a e frumósa, Codreanu e copilul necagitu, ómenii povestescu....

— Hm, — asculta mèi! ce verba! De unde sciu eu, de unde scii Catrin'a!? Da cine a scí déca n'a scí Catrin'a?

— Bine-i bine, — am auditu eu de Catrin'a. Eu nu dícu.... sciu eu.... dar' scii... întrebú si eu....

Tîgan'a se sémţi magulita.

— Tu Flóre! Erá o nópte, — o nópte grea, Dómnne, se-ti chiemi cânele din pragu. — Lumea fierbiá, codrulu suná, — si câtu e póla codrului totu omu si omu. —

THE ENGRAVER HAS TAKEN CARE TO REPRESENT THE SCENE AS IT APPEARED IN THE ORIGINAL DRAWING BY MISS HARRISON.

THE ENGRAVER HAS TAKEN CARE TO REPRESENT THE SCENE AS IT APPEARED IN THE ORIGINAL DRAWING BY MISS HARRISON.

THE ENGRAVER HAS TAKEN CARE TO REPRESENT THE SCENE AS IT APPEARED IN THE ORIGINAL DRAWING BY MISS HARRISON.

THE ENGRAVER HAS TAKEN CARE TO REPRESENT THE SCENE AS IT APPEARED IN THE ORIGINAL DRAWING BY MISS HARRISON.

Gat'a de balu.

Inca suntu mai bene de două ore pâna la tîmpulu cându are se se încépa balulu romaniloru, care cá totu-de-a-un'a asié si estu-anu apromite a fi unulu dintre cele mai frumóse si mai cercetate si prin urmare si mai viale dintre tóte balurile arangiate in decursulu acestui carnevalu in centrulu comitatului; — si frumós'a Marióra este gat'a de multu si ascépta cu nerabdare momentulu de plecare.

Stându ast'feliu dusa pe gânduri, intra la dèns'a fét'a-de-odaia si î-i presenta unu micu pacuetu. — Ea 'lu desface cu anima palpitanda — si ce afla?

Unu buchetu si in buchetu bene-ascunsu unu papiru.

Ce e scrisu in papiru nu mi-e concesu se vi-o spunu.

Destulu va fi a sci cá acel'a este dela unu teneru functionariu, cu care tener'a nóstra acum'a-su trei ani, la prim'a s'a pasfre in publicu, jocasè primulu jocu si care pentru ântâi'a data facù se-i palpitate anim'a de-unu sentiementu pâna acólea necunoscutu.

Altmintrea si privirea plina de-o dulce melancolia a ochiloru ei farmecatori, cari se pare ai fi uitatu asupr'a buchetului, precum si colórea lui ros-alba — espresiunea fidela a castului amoru — inca ne spunu destulu de chiaru ce'a ce se petrece in acestu momentu in anim'a teneru Marióre.

Erá adeva vorb'a cà prindu pe Codreanu, si pandurii tierii tiênîau pânda la tóta tuf'a.

Catrin'a 'si pusè mânilé cruce, legânà din capu, — apoi éra continuà: — Cându e cóle pe la mediulu noptii, éta, audu unu glasu: — Catrino, tu Catrino! — Ce-i lelico — strigáiu eu; si facui diare.

Si asculta Flóre, se te asculte Domnedieu, — iesu afara. Si ce se vedu? Mariór'a statea inaintea mea, si tremurá cá varg'a.

O amu trasu in cortu, — scii, sè nu o védia ochii cei rei, — si ne-amu pusu lângá focu. — Eu siedeamu cá ici, ea siedeá cá cólé.

— Catrino, începù ea. Amu alergatu in capu de nópte sè te aflu, cà-su superata, — — superata-su Dómne, câtu mi-e lumea cernita.

— Credu-te guritia, — cum se nu te credu?

— Amu unu omu scumpu, unu omu scumpu in gur'a mortii. Mórtea 'lu cauta pe totu loculu, pe tóte cararile, — si nu sciu déca 'lu voiú mai vedé seau bá — Rogute sfetesci din càrti, fà din bobi, vragiesce si descânta, fà ce-i face, spunemi ce e cu elu, fà se scape Catrino, si-mi cere sufletulu din trupu.

Puicuti'a erá hieléna, dar' Catrin'a scia de ce plânge frundi'a in codru. — Ea scia ce scia, dar' si eu sciamu ce o dóre.

— O doreá de Codreanu. . . Dieu de Codreanu, po rumbiti'a!

— Si me puseiu la diarea focului, si mestecáiu càrtile si sfetii craiti'a de rosiiu.

„En' punemi unu banu de argintu cólé pe cea craitia!“ — dîseiu.

Mariór'a sè desbaierà, si-si deslegà nafram'a de pe lângá grumadi. Si vediuu Dómne vediuu, vediuu o salba cum nu mai vediuu pe pamentu.

Flórei i trecù unu junghiu prin anima.

— O salba?

— Frumósa si luminósa cá santulu sóre.

Flórea se prinse de anima, cá si cându ar' vré se-o opréscá se nu crepe inca. — Tigan'a continuà:

Si sfetiú si cetiiu, — si-i puseiu anim'a la locu, — Sciu eu ce te dóre pe tine Marióra — dîseiu eu; dar nu te teme, elu a scapá cà e voinicu se scape. Codrulu i-e frate, frundi'a i-e sora.

Mariór'a rideá de bucurie, rideá cá o serbatóre asia erá de frumósa. Si-i luciáiu talerii pe peptu, câtu nu te poteái uitá la ea.

— Da cine ti-a cumperatu sab'a Marióra? întrebáiu eu.

— Eu, Catrino!

— De unde guritia?

— Dela grecu, Catrino! —

Tigan'a voiá a mai continuá, dar' Flórea se asternù pe pamentu, ísi ascunsè faci'a in mâni, — si suspîná si plângeá cá o copila.

Tigan'a privi la ea.

— Ni mèi! — tu Flóre!

Flórea se scolà éra.

— 'Mi veni reu Catrino. M'am ostenitu. Vinu dîn munte dela stâna; si e departe, si... sí...

— Lasa cà sciu eu Florico! Asia-su nevestele ténere. Ból'a de nevésta, flori de cucu. Da spunemi gura dulce, de cându esti maritata.

Flórea nu-i respunsè. Dar' se scolà in pitióre. — Catrin'a înca facù asia.

Privira amendóue in josu spre satu. — La marginea satului se vedeáu mesce corturi tiganescá. La unu cortu se vedeá unu focu mare si in giurulu focului trei purdei mici jocându golí:

Catrin'a i vediu.

— Valio de mine, mi-su flamândi copii — dîse Catrin'a, — me đucu.

Si pornira.

Flórea porni pe o carare in drépt'a, Tigan'a pe alt'a in stâng'a. Flórea spre satu, Tigan'a spre corturi. Flórea se aflá sêngura.

Si începà unu plânsu, dómne unu plânsu se móra.

Si mergeá încet; si mergeá si stateá; si stateá si eugetá.

Dupa unu tîmpu sosi lângá o rîpa afunda. — Unde erá prepastia mai mare statù pe locu si siediu pe marginea ripei.

Cine scí ce mai gânduri 'ti vinu cându esci mâncatu de amaru si de dorere?

Statea si plângea; si plângea si blastemá.

Numai cându si cându o audiai suspinându: ah, Codrene, Codrene!

Isi redicá mânilé presté capu, priveá la ceriu, — si se leganá si se plângeá: ah, Codrene, Codrene!

Si éra statea, si éra-si stergea lacremile cu cornulu naframei, — dar lacremile éra veniáu, — si éra plângea.

— Ah Codrene, perirea-i cându ti-a fi lumea mai draga!

Si priviá colo in prepastie afundu. — De-asupr'a erá luna, in rîpa erá intunerecu. Intunereculu acel'a i se pareá cà dice: aid' Flóre; o clipa, si trecu tóte. O saritura, si le uiti tóte: — dragoste, doru, lacrimi, in-sielatiune, si pe elu — pe Codreanu.

Si ar' fi mérse. Curagiú avea; dar' cólé in sènu siedeá dragostea insielata, si dicea: — nu merge!

Ar' fi doritu se piéra tóta lumea numai se piéra si Codreanu; dar' desiértatiunea dicea: mai stâi Flóre!

Atunci audî unu tulnicu, departe colo presté munti. — Cine scie, óre nu e tulniculu lui Codreanu? 'Si chiama draguti'a, i dà semne, vorbesce, sè desmiérda cu ea...

Si-si deslegà tulniculu ce-ilu dadusè elu, sè-i respunda, sè-lu cheme, sè vina, — se sè mai jóce inca

odata cu cele două pistole aramite, — apoi se dica noapte buna lumii acestei verdi si frumoase.

Si pusè tulniculu la gura. Tulniculu lui Codreanu.

Si era 'lu luà. — Dragostea ei era diavolu, si diavolulu i-i duse: — stài Flóre!

(Va urmá.)

V. R. BUTICESCU.

FEMEI'A.

— Studiu social, premiatu cu 100 franci. —

(Continuare.)

Trecèndu acum la Greci, aflamu pe femeia in mare onóre cá sacerdotésa, preotésa, Pytia ori Orofantessa; cá atare era consultata nu numai asupr'a viitoriului individului ci si asupr'a sortii poporului intregu. Veneáu la dens'a trimisii natiuniloru celoru mai departate si-i cereáu parerea despre cutare seau cutare afaceri de interesu publicu. Nu se intreprindea nimic'a mare fora a se consultá Pyti'a dela Delfi, istori'a e martura. Cá muma inse, cá soçia, cá fiica nu fù la aceea-si culme cá femeia Romana. Pe de-o parte Grecii, neformandu o unitate politica, se deosebiáu unii de altii si in institutiuni si se scie cá positi'a femeiei si educatiunea ei atèrna de institutiunea politica a unui statu.

La Aten'a femeia era o papusia de luxu, unu autotatu fara vointia, fara influentia, fara a se bucurá de-o umbra macaru de incredere din partea barbatului; conduit'a i era supr'a-veghiata in modu oficialu, deci se loveá in amorulu ei propriu, si libertatea personala i-i lipsea cu deseversire, era sclava langedinda in umbr'a gheniceului. De si in lege pare a fi mai libera cá femeia Romana, cá-ci Atenian'a are dreptulu de-a acúsá in casuri anumite pe soçulu ei inaintea justitiei, in societate inse, in cas'a s'a, in familia e departe de veneratiunea, de onorurile si de prestigiulu matróniei de la Rom'a.

Nu legile facu societatea ci societatea face legile, si nu liter'a ci spiritulu legi trebuie se primedie.

Nu intiepletiunea legiloru, ci intiepletiunea cu care se-aplica legile potu inaltia unu statu.

Vediuramu conditiunea femeii in Aten'a; se nu ni-se puna inainte Aspasi'a; ea e o esceptiune care printr'o indepedintia de spiritu si de caracteru, nepermise in acele timpuri sexului seu, sciù se-si apropiedie o instructiune alésa cá si alte câte-va aprinse de dragostea sciintiei. Se nu se confunde aceste femei ce si-cultivara spiritulu in libertate, printre cari se numera o multime de filosofe, cu curtisanele, alu caroru rolu odiosu 'lu condamna moral'a ori-carui poporu. Cele de-antain se numeáu Hetera adeca libere; acestea din ardórea de-a 'si cultivá spiritulu mergeáu la cursurile filosofiloru si oratoriloru si asistáu la esecutarea capo-d'operiloru artistiloru celebri si inaltandu-si sufletulu prin cultura avura o puternica inriurare asupr'a epocii in care traia.

Ast'feliu fù Aspasi'a care prin lumin'a spiritului seu captivá inim'a lui Pericles, din care facu unu omu mare. De la ea invetiá elu elocinti'a si filosofi'a si se perfectioná in art'a de-a complacé poporului; de la ea luá elu acea subtilitate de duse poporului cându 'lu intrebá: „Nu cumv'a amu cheltuítu multu?“ — si i-se respunse: „Ba inca pré multu!“ — „Atunci platescu eu numai tóte cheltuiiele, dar' apoi ér' numai numele meu se remâe scrisu pe monumente.“ — Dela Aspasi'a invetiá elu tóte acestea fiinducá femeii i este datu sântulu daru de-a mişcá animele si de-a atinge nimeritu si delicatu córd'a divinei emulatiuni ce inaltia sufletulu omenescu; si Aspasi'a era o Hetera. — Cele alalte, curtisanele diferiáu in totu de Hetera si pe ele le gasimu su numele de Dyteriade. — Totu in Greci'a damu si preste poet'a Safo, dar' ea nu e nici Ateniana nici Spartana.

Venindu la Spart'a, unde omulu individualu se pierde, e absorbitu in cetatienu, gasimu si pe femeia totu cam asia; se educa a deveni esclusivamente cetatiéna; soçi'a, fiic'a, mum'a dispere. Aci femeia nu jace in gheniceu cá la Aten'a; fetele mergu la gimnasiu cu baietii de invetia mai alesu esercitiile corporali; se deprindu la gimnastica cá si baietii, inse acést'a numai in scopulu de-a deveni robuste spre a potea produce mai multe instrumente statului, carui'a déca nu-i place unulu 'lu arunca, 'lu face se piéra, si ea Spartan'a trebuie se faca altulu si era-si altulu care va presentá perspectiv'a de-a fi forte. Aci precumu soçiulu, fiulu, tatalu dispere in cetatienu, totu asia dispere si femeia cá soçi'a, cá fiica, cá muma. Femeia spartana nu póte fi Dómna ia cas'a s'a, nu póte fi nimicu in sanctuariulu familiei, ea nu póte fi nici soçi'a nici muma. Soçiulu ei absorbitu in tóta fiati'a lui in afacerile publice, ea nu póte avea mângaierea de-a se consultá cu elu, de-a se intrevedea in intimitatea menagiului cu elu nici macaru la mésa; nu — sociulu ei mánâncá la mésa publica comuna; legea lui Licurg o voiesce, o comanda si ast'feliu acésta lege recesce, instrainéza pe soci, slabesce si distruge raporturile conjugali, rapesce si ucide pe copilu.

Déca, puindu-se imediatu la nascerea lui copilulu Spartanu pe unu scutu, i-se pronunçiau marile si memorabilele cuvinte: „Cu scutul seau pe scutu,“ adeca: ori se fia vitézu ori se móra, elu tineá pré pucinu locu in cas'a parintiloru; mam'a s'a nu aveá nici o potere a-lu pastrá afectiei s'ale; din etatea frageda de 7 ani nu mai era alu ei; ba inca legea 'lu omorea pe pruncu de nu i-se pareá de-o constitutia tare si soçi'a tatalui seu n'are influenti'a cá se-si sustraga copilulu unei legi neumane; nu se vede nicairi in istoria o fortia morala a femeiloru Spartane in acésta privintia, o escitare, o indignare, unu indemn u catra soçiiloru spre a pune ca petu unoru asemenea grozavii; aci déca se intempla o schimbare de lucruri vine dela sine, o aduce timpulu; nici o revolutia prin urmare nici o reforma sociala cá

la Rom'a din caus'a femeii. Femei'a Spartana abia nasce e pilulu si-i este luat din brație, dusu la unu locu numitu Leschê, unde dupa-ce este scaldatu in vinu e prezentatu inspectoriloru destinati a-i dá sentinti'a de mórte ori de viétia dupa cum voru apretia consituti'a lui. Déca le-o pareá a esí unu omu tare 'lu lasa se traésca, de nu, e dusu pe muntele Boigetu de unde este asvêrlitu in prapasti'a Apotetiloru, unde mii de copilasi nevino-vati primescu o mórte oribila. Si mum'a Spartana îndura afrontulu ce se face amoruhi maternu! si mum'a Spartana ingadue asemenea fapte de spaima, séu cându copilulu i-a scapatu de-a fi sacrificatu ripii Apotetiloru privesce cu indiferentia cum nu mai póte nimic'a asupr'a lui, căci fiulu ei, crescutu in comunu afora din casa, acestu fiu devenitu fără familia si strainu de muma nu vá poteá díce intr'o dí cá Coriolanu: Ai inviusu o maic'a mea! Legea lui Licurgu, avêndu in vedere a face numai cetatieni, distrugea cu deseversire pe omu, facea se dispara soçiulu, fiulu, — injosea pe femeia si distrugea famili'a.

Acum déca ne gândimu asupr'a prescriptiunei aruncarei copiiloru, se nasce de sine intrebarea: óre cu tóta orórea ei, se-o fi executatu ea cu imparțialitate? nu se-o fi potutu óre intemplá cá acei inspectori se aiba vre-odata ura in contr'a vre-unei familii, vre-unui tata Spartanu si se gasésca cu chipulu acest'a unu modu oribilu de resbunare negasindu-i de buna constituti'a la copii ori căti i-aru presentá si lipsindulu ast'felu de mângaierea de-a dá si elu patriei unu cetatianu? — Ó se mi-se díca póte cá nu erá numai unulu si cá toti in comunu 'si dedeáu parerea; asia e, dar' „corbu la corbu nu-si scóte ochii“ — díce proverbiulu, si cá se-i presupunemu pe acei Inspectori infallibili si fără nici o passiume éra nu se póte. Passiunile de ori-ce natura ar' fi ele suntu ale naturii omenesci. „Face-ti se dispara passiumile, díce unu scrietoriu, si veti face se dispara omulu.“ Ur'a, iubirea, tolerantia, resbunarea suntu passiumi prim urmare suntu cev'a inerinte a naturii omenesci, si asia e cu neputintia cá Inspectorii lui Licurg, cá ómeni si a caroru inima n'a fostu nici unu sloiu de ghiatia din muntii loru indieiti nici o bucata de marmora din vestituloru loru Paros, se nu fi avutu in suflutulu loru nici o passiume.

Acésta dispositia dar pe lînga orórea s'a mai avea si gresit'a neprevedere de-a dá in casuri anumite o arma teribila in mân'a unui inamicu Atotupoternicu.

Dar' despre rusinós'a prescriptiunei in privinti'a rolului odiosu ce împunea femeii cându barbatulu erá dusu la resbelu ce vomu díce? Soçiulu cumu îndurá elu óre acestu afrontu si femeia cum ingaduiá ea a fi instrumentulu injositu si servilu a legii?... Acést'a vine din puçin'a consideratia ce se dedea femeii Spartane cá soçia si cá mama.

(Va urmá.)

Eufrosina Homoriceanu Stoenescu.

RENASCEREA LIMBEI ROMANESCI

in vorbire si scriere.

PARTEA A DÓUA.

Innoiri in scriere.

XIII. Starea ortografiei romane cu litere latine între aa. 1780—1821.

(Urmare.)

120. In ordine cronologicu urmédia, dupa celea de pana aice, sistemele ortografice ale duoru Macedo-romani, a doctoriului de medicina G. Const. Ros'a, si a profesoriului de la scóla grecósca-romana din Vien'a M. G. Boiagi.

Pre fratii romani din Pindru inca i vedemu cátra capetulu seclului trecut redeseptandu-se. Dintre barbati loru invetiati, — de cari Ros'a enumera pre bai multi si între ei pre eruditulu Dionisiu Mantuc'a, arceiepiscopulu Castoriei, — unu Teod. A. Cavallioti protopopu din Moscopole, unu Daniele Moscopolitulu presbiteru, si altii incepu a scrie una alta si in limb'a macedo-romana; ba Cavallioti redica plane una tipografia in urbea romanésca Moscopole, in care pre acele tempuri, se tiparira, precumu se spune, numeróse cárti romanesci.¹⁾ Déra scrietorii macedo-romani pre atunci si mai inainte se folosiá intru scrierea limbei loru de caractrele grecesci. Abia in tempurile cele mai nóue recunoscura necesitatea de a scrie si ei cu caractrele strabuniloru, cu literele latine.

Se atingemu si se aretámu aice cátu de pre scurtu si sistemele ortografice ale memoratiloru doi barbati meso-romani, mai alesu in punctele, in cari paru a diferi de alti ortografisti romani. Pétr'a scándalei si greutáti o formédia si pentru dinsi mai vertosu desemnarea vocaliloru si consunelor derivata.

Ros'a²⁾ inca pune cá principiu supremu, cá cele 24 de litere ale alfabetului lat. (enumerandu adeca si pre *j* si *v* cá litere desclinite, si lapedandu pre *k*) se pronuncia in limba-ne preste totu cá la Latini, afora de *j* sunatoriu cá la Francesi. De aci incolo stabilese, cá din caus'a dialectelor rom. si a pronunçiei proprie, cele cinci vocali lat. insemnate cu accentulu cerculesu suna la noi cá *â*, cu accentulu greu cá *à*; éra care din acestea si unde suntu a se pune, are se arete etimologi'a latina a cuventelor. Mai departe *e* suna cá *î* séu lat. *je, ja*; *ó* cu tonu cá *oa*; éra *u* între dóue vocali nu se pronuncia, pr. *vius* = vie.

In respectulu cosunatórielor statoresce, cá *c* ca-rele in finea cuventelor nu s'ar fi rostindu (pr. *fac*,

¹⁾ Vedí despre toti acest'a si tóte acestea G. Const. Rosa Untersuchungen über die Romanien oder Vlachen, Pesth, 1808, 8-vu pag. 140 s. u.

²⁾ G. Const. Rosa Despre scrierea si lectur'a romanésca cu litere latine, Bud'a 1809 in 8-vu; Bas. Kopitar Kleinere Schriften, Wien 1857, 8-vu part. I. pag. 182 s. u.

dic?) *qu* înainte de *a, o, u* suna *k*, înainte de *e, i* cá ital. *ce, ci*, decátu cá in casulu din urma consunele numite la Meso-romani se rostescu adesea cá *tz*. Totu asiá *g* inaintea lui *a, o, u* si-pastrédia sunetulu primitiv; éra inaintea celoru dóue vocali moli se rostescu cá in italiana, déra *gh, ch* sí înainte de *e, i* au sunetu originariu. Mai incolo 'd séu *d'* alesu înainte de *i*, se pronuncia cá *dj*; *h* cá croaticulu *ch*; *l* înainte de *i* cá ital. *gl*; *s* suna cá *ss*, ci 's séu *s'* cá *sch* germanu, 't séu *t'* cá *tz*; pre urma *z* cá la Latini, éra la Meso-romani adeseori cá *ds*. Pentru exercitiulu reguleloru preinfirate autoriulu adauge pré câteva pagine sententie, anecdote sí fabule cu analiza loru etimologica de desubtu.

121. Mai cunoscuta sí mai folosita, decátu scrierile limbistice ale lui Ros'a, ajunse a fi gramatic'a macedo-romana publicata de Mich. Boiagi la Vien'a in 1813¹⁾ edata a dóu'a ór'a la Bucuresci in 1863. Boiagi érá pre atunci docente la scól'a poporale gréca-romana dein Vie'a; mai tardiu se duse cu ducele de Luc'a in Itali'a unde petrecú pana la mórte, sí unde póte cá voru fi mai remasu sí alte scripte de la dinsulu in bibliotec'a ducale din Luc'a.

Sistem'a ortografica a gramaticii lui scrise cu testu neo-grecu sí germanu, la finele carei adauge unspradiece dialogi m-romanesce, grecesce sí germanesce, cumu sí petrudieci de „fabule íca paramithe sí istorie alepte,” e mai fonetica decátu cea rosana, desi in fondu totu etimologica remane.

De substratu sí Boiagi íea alfabetulu lat., omítiendu inse pre *qu*. Apoi ne spune in generale, cá vocalile *a, e, i, o, u, y* se rostescu cá corespundietóriele vocali ale Neo-greciloru, sí totu cu corespundietóriele *cosunanti* neo-grece lamuresce sí sunetulu *consuneloru* nóstre (*b = μπ, d = ντ, g = νζ* scl.) Mai departe *vocalea á* suna in ortografi'a lui cá *á*, pr. *farinâ, lanâ*; *ea, oa* suna íatr' un'a cá diftongu, pr. *mulcimea* (= multímea), *oalâ*. Alu doile sunetu vocalicu oscuru á nu-lu are.

Dintre *consunatórie* *ç* se pronuncia cá *z* germanu, pr. *faça, cuçutu* (cutítu); *cs* cá *tsch* germ., pr. *csocu* (ciocanu,) *tucsine* (tetiune); *c* înainte de *a, o, u* este egale cu *k*. Mai incolo *gj* suna cá magiarulu *gy* pr. *gjine* (bine), *gjone* (talpa); *j* cá la Germani, déra cu cercuflesu cá *gi* italianu, uneori cá *j* francesu, pr. *germu* (vierme), *jite* (vite = vitia de viia), *judicu* (judecu); *lj* sí *nj* cá *gl* sí *gn* italicu, pr. *ljínu* (inu), *njelu* (mnelu l. agnellus), *calcanju* (calcâiu); *sh* cá *sch* nemtiescu, pr. *beshicâ*; *th* cá theta grecescu, pr. *Thoma, thronu*; in fine *z* uneori cá *dz* ungurescu, de alte dàti cá *z* (zz italicu), pr. *zinzia* (gingíia), *zínere* (ginere) scl.

Din cele de mai susu se póte vedé, cá sí sistem'a ortografica boiagiána, cá sí cea a lui Ros'a vré invederatu a remané pre langa principiulu etimologicu. Stabilesece totusiu unele puncte, ce nice se potu díce cá s'aru fi basandu in legile fonetismului, nice in alta ce, decátu numai in arbitriulu gramaticulu. Cu tóte aceste fiindu cá nu reflecta, alesu Boiagi in gramatic'a sa, nice la necesitatea curatirei limbei rom. de strainismi, nice formele limbei nu le scrutédia pretotindene cu recerut'a scrupulositate: e semnu, cá se multiamescu a reproduce dialectulu macedo-romanu simplamiute dupa pronunçia poporale, chiaru gresielele séu curiositátele acestei-a lasandu-le neatínse. Din asta cauza memoratele scrieri ale lui Ros'a sí Boiagi au fostu sí suntu pana in díu'a de asta-dí funtan'a cea mai segura pentru imb'a fratiloru din Pindu, mai segura decátu gramatic'a m.-rom. compusa de regretatulu academicu J. C. Maximu,¹⁾ in care dialectulu meso-romanu pare a fi acomodatu dupa celu daco-romanu sí coresu dupa principie literarie.

(Va urmá.)

Dr. GREGORIU SILABI.

O ani de dulce poesia!

Amu alergatu cá frundi'a veschedita,
Ce-o duce véntulu unde vré, —
Cu plansu, cu doru sí lunga prigonire,
Se-a stínsu junctí'a mea.
Erám atunci seracu, sí vecinicu
Cu lacrime pé faccia,
Dar infforiáu in sênulu meu maretie gânduri
Sí erám plinu de véctia.

Cântám iubírea tíerei mele,
Sí anim'a mea-intréga
Batea numai de-unu doru cerescu sí santu
De neamu sí tíer'a-mí draga.

Amoru! amoru, ce esci „unu lungu
Prilegiu pentru dorere“
De ce ínmói sí anima, sí doru, sí sufletu
Ce gusta-a t'a placere?!

Adi candu me smulgu de lângá tene,
Me pierdu pre scumpe urme,
Si-alergu nebulu — cu ánima, cu doru sí sufletu
Pre pasii méi din lume.

Si cându vedu Lyr'a-mí parasita,
Sí forá nici-o struna,
Se-aprinde 'n sênulu meu sí anima, sí doru, sí sufletu
De-o patíma nebuna...

Nebunu o-apucu si-o facu se cânte
Cá 'n dulcea-mí tenerétia,
Si lacrimile 'ncepu atunci cu dragu se curga
Pre téner'a mea faccia.

O ani de dulce poesia
Sí de maretie gânduri!
Cu dragu-mí amíntescu de voi, sí plângu din sufletu
In mii sí mii de rénduri.

V. E. MUNTENESCU.

¹⁾ Mich. Bojadski Macedo-rom. oder vlachische Sprachlehre Wien 1813, cu testu 8-vu neo-grecu sí germanu.

¹⁾ J. C. Maximu Rapeda idea de gramateca macedono-romanesca, Bucuresci 1862, 8-vu.

O INTELNIRE CURIÓSA.

— Naratiune originala —

Tatalu meu Ferdinandu Marco erá cunoscutu in totu Triestulu, cà-ci erá sensalu si cá atare aveá afaceri cu unu numeru considerabilu de comercianti. Siedeamu in o casa din „Via San-Nicolo.“

Mi-aducu bene aminte de tóte intemprările din copilaria mea.

Tatalu meu preste dí erá ocupatu cu afacerile s'ale la bursa si la portu, ér' mum'a mea erá tóta diu'a acasa ingrindu-me pre mine si pre frate-meu Eugeniu, care erá cu doi ani mai teneru decâtu mine. Me jucámu cu frate-meu tóta diu'a si faceámu câte tóte pâna-ce ne duse tata-meu la scóla. Erámu amendoi ageri la minte si invetiámu bine. Frate-meu inse abia trecuse de treispredece ani, cându o rudenia a nóstra 'lu duse in Engliter'a, cá se-lu creşca si anume se-lu pregatésca pentru carier'a marinara. Cându ne-amu despartitu, eu si muma-mea plângeámu de giele, ér' tata-meu me mângaiá cu cuvintele: — „Lasa plânşulu, Giuseppe draga, Eugeniu merge se se faca omu, apoi éra vine. Trei septemani amu fostu totu tristu dupa departarea frate-meu, — in urma m'amu dedatu si fara elu si apoi me faciú éra veselu, dar' totu cu doru de a-lu vedé.

Trecú anu dupa anu si frate-meu nu mai veniá indereptu. Cându si cându ne mai scrieá câte o epistóla, pe care eu a cetiámu sí de dóuediece de ori, asia ardea dorulu in mine de a scí vesti dela elu.

Abia erámu de optuspredece ani, cându me ajunsé cea mai mare nenorocire in viétia mea. — Tatalu meu dupa unu morbu scurtu morí. Ultimulu seu cuventu, inainte de a-lu rapí mórtea, fú numele frate-meu.

Din puşin'a avere ce remase me sustieneámu eu si mum'a-mea. Doi ani trecura dela mórtea tata-meu, eu abia absolvase-mi academi'a comerciala, cându uniculu radiému, unic'a mea mângaiere pe lume, mum'a-mea cadiú intr'unu morbu greu si dupa câteva'a septemani mórtea o despartí de mine pentru totu-de-a-un'a.

Remasei singuru singurelu, cá si cuculu in codru. Dóue nenorociri mari in unu tēmpu asia de scurtu me sdruncinará preste mesura. Nici frate, nici rudenii in apropiare nu aveámu. Pe ce cale se pornescu, ce viitoriu se-mi formezu? Dar' trebuia se incepu vre-o negutiatoria, cà-ci ce mai remase din averea parintiésca nu mi-ar' fi ajunsu multa vreme. Cu ajutoriulu unui amicu alu tata-meu incepui a face speculatiuni comerciali si in scurtu tempu 'mi câscigai o avere frumósa; inse Triestulu, acestu orasiu frumosu, unde mi-s'au intempratu atâte nenorociri, cu tóte distractiunile s'ale, nu me poteá face se-mi uitu dorerea animei mele. Nu me sēntiámu odichmitu nici decâtu aci si 'mi parea cà 'mi vine se me totu ducu. — Me si hotariu se me asiediu intr'altu locu.

Asia si faciú. Me stabili in Galati, unde facundu o parte buna de casatoria 'mi deschisei unu stabilimentu de marfuri fórte bogatu si prin acést'a 'mi faciú in câtiv'a ani multe parale. Erámu omu la loculu meu, fericitu in sēnulu familiei mele, — aveámu amici din clasele cele mai inalte ale societatiei; numai un'a mai doriámu: a vedé pe fratele meu. Acestu doru asié se desvoltasé in anim'a mea, incātu nu mai aveámu stare, — pe totu minutulu cugetámu la elu, — 'mi revocámu in memoria viétia nóstra copilarésca din Triestu; si soçi'a mea erá fórte curiósa de-a imbraşia pe doritul

seu cumatu, pe care nu-lu cunoscea nici dupa fotografia, cà-ci frate-meu inca nu ne trimise pos'a sa.

I-i scrisei mai demulte-ori se vina se me cerceteze, dar' totu-de-a-un'a se scusá cà e fórte ocupatu. Intr'o dí me trezii cu o epistóla d'n Chihago. Erá dela frate-meu. Elu 'mi scrieá, cà in dilele cele mai de-aprópe vá plecá dela New-York cu o naie ce merge catra Odess'a si atunci va veni pe la Galati cu vaporulu.

Atátu eu, câtu si soçi'a mea ne bucurarâmu fórte multu de acést'a veste placuta, cu deosebire soçi'a mea incepú indata a arangiá o odaia, unde Eugeniu se aiba comoditatea cea mai mare. Pe scurtu noi ne pregatiámu in tóta form'a pentru o primire caldurósa si ne pareá cà acceptamu cu anii inca câteva'a dile, pâna cându o se primimu avisulu sosirei sale.

Nu se póte descrie dorulu cu care 'lu acceptámu. Cum se nu, cà-ci nu ne vediuramu de cincispredece ani.

Intr'acestea primí o telegrama dela unu amicu alu meu din Vien'a, in care me insciintieza se plecu indata acolo in afaceri comerciali fórte urgente. 'Mi erá cãm greu a face o caletoria asié de lunga, chiar' cându acceptámu se sosésca frate-meu, inse afacerile eráu de asia natura, incātu erámu silitu se calatorescu.

Plecâi. — In câteva'a dile 'mi ispravii trebile mele comerciali si re'ntorceámu cu trentulu catra Pest'a, bunu bucurosu de rezultatulu afaceriloru mele, cari 'mi adusera unu câscigu de câteva'a sate de galbini. Erámu veselu cá nici-odata. In cupeulu in care me aflámu eu, se mai aflá unu domnu strainu si o dama. — Erá madame de Goldstein, soçi'a unui inspectoru de posta. Aveá o frumsetia farmecatória si o cunosceámu bine din Carlsbad. — ér' pe domnulu celu strainu nu-lu cunosceámu.

Incepui a face curté din grosu damei, dar' dieu nici domnulu celu strainu nu remaneá cu nimicu detoriu damei. — Corpulu seu robustu, obrazulu lungaretiu, de care atērná o barba lunga, in care se impleteciámu mustetiele lui mari, si temperamentulu seu flegmaticu me faceá a crede cà e unu englesu. — Nu erámu interesatu a-lu cunósee mai de-aprópe, cì continuámu conversatiunea mea cu madam'a Goldstein; glumiámu, voindu ast'felu a avé destula distractiune pâna la Pest'a. — La o statiune aprópe de Pest'a me coborí din cupeu se beau unu pocalu de apa. — Candu me re'ntorsei vediui pe busale damei unu zimbetu ironicu, — inse me faciú a nu observá nimicu, si 'mi continuái conversatiunea cá sí pâna aci.

Trenulu se oprí la gar'a din Pest'a, eu si Englesulu presuntivu descalecarâmu, ér' dam'a nóstra remase in cupeu se calatorésca mai departe. Englesulu se urcă intr'o trasura si se duse; eu asemenea 'mi câscigai o trasura, — inse chiaru cându voiámu se me departezu, madam'a de Goldstein me chiama la cupeulu seu se-mi spuna o vorba. — Merséi plinu de curiositate.

— Cunosci dt'a pe domnulu cu care caletoriframu intrunu cupeu? — me intrebá dam'a.

„Nu sciu cine-i?“

— E unu Englesu, care remâne aci vre-o dóue dile. — Credu cà nu te vei superá déca ti-oiu descoperi unu lucru, ce s'a intempratu la statiunea, unde dt'a ne parasisi se béi apa.

„Ve stau la dispositiune, madama!“

— Domnulu acel'a, alu carui nume l'amu uitatu, in absentia dt'ale s'a esprimat in modulu celu mai vatematoriu despre dt'a, ce'a ce 'mi tiēnu de detorintia

a-ti descoperi, si dela dt'a asceptu si ace'a, cá se ceri satisfactiune dela elu. Locuesce in „Hotel Hungaria“ asia mi-a spusu.

„Ve asigururu madama, cá 'lu voiu nimici!“ — respunsèi eu emotiunatu.

— Adio!

Trenulu cu madam'a Goldstein plecà, ér' eu remasèi incremenitu cá unu stêlpu de marmora. Nici odata nu amu fostu atâtu de tulburatu in intrulu meu cá atunci. Ambitiunea si sêmtiulu meu de onóre crescuserà asié de tare in anim'a mea, încâtu cugetâmu cá dintr'o suflare se nimicescu pe Englesulu miserabilu, care m'a ofensatu atâtu de bruscu inaintea unei dame. Sêmtiulu de resbunare capetâ aripi de focu, cându cugetâmu cá sum provocatu chiar' din partea acestei dame a cere satisfactiune.

Te voiu nimici, nimernicule, diceâmu in mine; apoi cu o iutiéla ne mai pomenita me aruncâi in trăsura si demandâi surugiului se mênie la „Hotelulu Regîn'a Engliterei“ — unde ajungându 'mi luâi o odaia, apoi 'mi cautâi doi amici din Pest'a pe cari i rugâi se mérga la Englesu in „Hotel Hungaria“ si se céra satisfactiune pentru vatemarea de onóre cu care m'a atinsu astadi pe trenu, si cu insarcinarea, cá mâne deminétia la cincî ore se ne aflamu in paduricea orasiului, unde vomu esecutâ duelulu cu revolvere, séu cu sabii, cum va alege elu. — Ei mersera bucurosi dupa-ce le-amu datu' tôte instructiuniie necesarii si le-amu semnalatu chiar' si odaia ce ocupase elu, care o aflasè-mi mai demaiate dela chelariulu acelu hotelu.

Erâmu acum numai singuru in odaia si me preumblâmu de-a lungulu ei cu pasi greoi, cugetându la cele ce voru urmâ din acestu incidentu neplacutu. — Erâmu siguru cá Englesulu vá primí provocarea, deci me gândeâmu la punerea in ordine a trebiloru mele familiari, ba chiaru luâi o cóla de chartia si începui a scrie pe ea vointia mea cea din urma, testamentulu; juse abia scrisèi câteva sîre si cugetele mele sburara la scump'a mea soçia, la fratele meu din Americ'a, care in locu de bucuria, póte aflá numai intristare la cas'a mea din Galati. — Lapedâi condeiulu si înclestandu-mi mâ-nile preste capu începui a me preumbla cu pasi repedi prin odaia; aci me puneâmu pe divanu, aci pe scaunu, apoi ér' la mésa se scriu testamentulu si o epistolá de adio soçiei mele in casu de nenorocire, si totu asia si ér' asia. Erâmu neliniscitu preste mesura, — si suspi-nele mele adénci resunâu tainicu in tóta odaia.

— „Oh, sôrte vitréga! esclamái cu vóce puternica, — unde m'ai aruncatu; inainte cu câteva ore credeâmu cá sum omulu celu mai fericitu pe lume, ér' acum... acum me vedu in marginea unui abisu infioratoriu,.... sabi'a lui Damocle planéza de-asupr'a capulu meu si numai unei norocóse intemplari voiu poté multiamí scaparea mea cu vietia. Oh nenorocitulu de mine! Dar' ce!? Ce desperézu? Curagiú! Curagiú si... Aci cadiui pe divanu cá esítu din minte. 'Mi paréa cá vedu cadavrulu meu sângeratu urmatu de jalnic'a mea soçia si frate, — cându de-odata se deschide usi'a cu repediune si unulu din secundantii mei se arunca pe usia abia resulfându si strigându:

— A...mi..ce,.. fra..te..teu.. e..elu... vine...

„Ce vorbesci? ti-ai pierdutu mintile!“ reflectâi eu.

— Esi afara Giuseppe, — esi. Englesulu provocatu la duelu, e frate-teu din Americ'a.

„Cum? nu se póte — elu va veni pe mare cu vaporulu.“

— Elu este, indata va fi aici.

Acum cadiui in o confusiune si mai mare. Eu — se calatorescu din Vien'a pana la Pest'a faciá in faciá cu elu — fara de a ne fi recunoscutu de frati ba inca se-lu mai provocu si la duelu.... critica positiune.

Abia apucâi a-mi veni in fire, cându o trasura se oprí d'inaintea otelului, — apoi indata se audira pasi repedi prin ambitu, — usi'a se deschise si intra frate-meu Eugeniu, pe care eu 'lu cugetâmu mai 'nainte de Englesu, si me strînsè in bratiile s'ale.

— Giuseppe! — Eugeniu! — strigarâmu ambii deodata.

— Pardonu!... esclamái dupa o lunga tacere.

Stateâmu unulu in faci'a altui'a si priviâmu cá muti unulu la altulu. Graiulu inca ne parasise. Priviâmu pe Eugeniu cu óre-care neineredere si me indoiâmu multu cá ar' fi frate-meu, si cugetâmu cá vá fi vre-unu cavaleru de industrie, care in acestu modu voiesce a scapá de duelu si apoi a trage si alte folóse dela mine. — Incepui a-lu ispití din firu iu peru, cá judecatoriulu pe unu acusatú. Elu pentru a me convinge începú a-mi enará cu acuratétia tôte intemparile din copilaria nóstra in Triestu, apoi 'mi aretâ si câteva epistolé ce i-le adresase-mi la New-York. — Chiar' voiâmu a-lu imbraciá a dóu'a óra, candu intra in odaia unu servitoriu dela oficiulu telegraficu si 'mi imanua o depesia. — Cu mâ-nile tremurande de emotiunare prinsèi depesi'a in mâna si o cetii cu vóce vibratóre. Acesta erâ de urmatoriulu cuprinsu:

— „Englesulu, care caletori adi impreuna cu noi e fratele dt'ale, ce'a ce am sciutu-o in absentia dt'ale din capeu, n'amu vofitu inse se ve-o spunu, cá-ci fiindu prea sêmtitória nu voiâmu a vedé o înteluire de frati asia surprindietóre, apoi ofensarea a fostu numai o apucatura nevinovata dela mine, cá se nu mergi singuru la Galati. Iérta-mi glum'a!

Elisabet'a Goldstein.“

Acumu mi-se desvali inainte totu lucrulu si necredintia mea de Toma, me parasí cu totulu. O nóua imbraciare fú urmarea acestei depesie, dupa care se esplicâ, cá in absentia mea din cupeu, dam'a curiósá intrebâ pe Eugeniu de cine are onóre, ér' la audiulu numelui Eugeniu Marco fú tare frapata, dar' nu díse nimicu, ci se folosi de o gluma, a carei urmare fú provocarea la duelu, — alt'cum póte cá amu fi caletoritu améndoi fratii impreuna pâna la Galati fârà de a ne cunósce. Impregiurarea, cá frate-meu venisè pe la Hamburg si de aci trecú prin mai multe orasie europene pâna unde 'lu întelniú, nascú in mine necredintia in vorbele lui cá-ci eu cugetâmu cá frate-meu are se vina totu pe apa pâna la Galati, dupa cum me avisasè prin ultim'a s'a epistolá.

Bine cá ne-amu întelnitú si asia. — Prim'a si ultim'a mea incercare de duelu a avutu reusitulu celu mai stralucitu.

F. Stoica.

Pe ghiatia.

Unu balu alu lucrasiloru din Paris.

BIBLIOGRAFIA.

Educațiunea și instrucțiunea în gimnasiu.

De G. PLETOSU.

Sub acestu titlu a aparut în „Raportulu alu XIII. și XIV. despre gimnasiulu gr. cat. romanescu. din Na-seudu“ unu tractatu interesantu, care merita a fi cunoscutu de toti barbatii de scôla și amu dori se-lu vedemu tiparitu și în brosiura separata spre a se poté respândi în cercu câtu mai estinsu.

Cugetâmu și asceptâmu o dare de sêma mai detaiata asupr'a acestui studiu, cu atâtu mai vêrtosu cã la noi la romani atari aparitiumi literarie se potu numerã între fenomenele cele mai rari. Dar' vedu cã de sî din întemplantare apare undev'a o carte folositoria, seau se scrie unu tractatu însemnatu, ori se ivesce o opiniune sanatosã, seau se nasce o idea directiva într'o privintia ori alt'a: raru se mișca, raru se interesãza cinev'a de atari aparitiumi, precãndu la alte popôra atari lucruri punu în ferbere spirituala și nu arare-ori în lupte înfocate de condeiu întrég'a tagma de ômeni, la a caror'a adresa suna atare materia.

Din impregiurarea acêst'a — lipsesce la noi gustulu ômeniloru chiamati a aprofundã în modu concretu sciintiele, bã pre muli i vedi indiferenti de caus'a, pentru a carei promovare suntu angajati. Cumcã o atare stare anormala de lucruri — pre terenulu literaru tre-bue se încetêze, este lucru evidentu, dëca vremu cã caus'a nôstra scolara în genere se se promovêze și eventualminte se se avente la nivoulu, pre care o vedemu la alte popôra. — Si dupa aceste reflexiuni, cari asiu dori se afle resunetu în anim'a fia-carui carturariu romanu, se trecu la obiectu.

Autorulu vrê, precumu se vede din titulatur'a studiului seu, se ne luminêze asupr'a *educațiunei și instrucțiunei gimnasiali*. În raporturile amentite (de pre anii scolastice 188^{1/2}, 188^{2/3}) ajunge a vorbi numai despre educațiune. Eca cum 'si espune instructivele sale vederi asupr'a acestei cestiuni importante: Dupa „introducere“, în carea reclama si dënsulu cã multi altii înaintea s'a asociarea toturor profesoriloru dela scôlele medie romanesce din Austro-Ungari'a pentru „cã se pôta mai cu eficacitate a-si impleni chiamarea în uniformitate,“ 'si dispune materialulu asia: 1) Gimnasiulu — institutu de educațiune. 2) Educațiunea gimnasiale. 3) Scopulu educațiunei gimnasiali. 4) Restrictiuni în educațiunea gimnasiale. 5) Technic'a educațiunei gimnasiali. 6) Formele speciale ale educațiunei gimnasiali. — Aci ne spune (v. „Raportulu XIV. pag. 4.) ca educațiunea gimnasiale si îndeplinesce lucrarea s'a sub *trei forme* neseperabili un'a de alt'a si anume pre calea:

- a) culturai intelectuali pentru cunôscerea adevêrului,
- b) „ morali pentru lucrarea bunului,
- c) „ estetice pentru gustulu frumosului.

Vorbesc apoi mai departe despre cultur'a morala și cea estetica desfasiurându-si pre largu vederile sale, anume:

a) Despre cultur'a *moralã* dupa punctele urmatôre:

1) Scopulu, 2) Factorii culturai morali (factorulu negativu: disciplin'a, și factorii pozitivi: cas'a parintesca, scôl'a, limb'a materna, religiunea și istori'a), 3) Metodulu și technic'a culturai morali.

b) Despre cultur'a *estetica* dupa punctele:

1. Scopulu, 2) Normativele culturai estetice (ideile estetice: perfectiunea, caracteristiculu. armoni'a, corecti-

tatea și ide'a compensatiunei), 3) Metodulu și technic'a culturai estetice.

Eca cuprinsulu sinopticulu alu studiului dlui Pletosu. Dar' pentru cã cei competenti se-si pôta face o idea și mai chiara despre cursulu ideiloru din studiu, voi produce cãtev'a probe. Si fiindu-cã despre cultur'a morala s'a mai tractatu multu pucinu prin revistele nôstre diverse, me voiu margini la unele citatiuni din „cultulu esteticu,“ carea si-a aflatu pâna acum'a asia de pucini cultivatori la noi.

„În scopulu educațiunei“ — care dupa autorulu (Rap. XIV. pag. 35) stã în *ide'a perfectiunei* — „se afla trei elemente constitutive: adevêrulu, bunulu și frumosulu. — Realizarea ideii frumosului este problem'a educațiunei estetice, *er' calea pre care se pôte ajunge acêst'a este... cultur'a estetica...* Contientulu culturai estetice se compune de tôte acelea lucrari, cari nesuescu a desvoltã în elevi sêntiemêntulu spre ideile maretie ale frumosului, însoçite de nesuinti'a de-a descoperi aceea si în forme esterne atâtu prin fapte câtu și prin cuvinte“ „Mijloculu ce stã la dispozițiune culturai estetice spre realizarea scopului seu este *artea*, carea în actiunile sale se nesuesce a înfrunsetiã viêt'i'a, a scôte inimelê din catenele sensualismului și a le face susceptibili pentru o lume mai ideale;“ si êrasi „Artea are se arete, cumca materi'a și sensualitatea nu suntu scopurile ultime ale viêtiei ci numai mijlocele pentru ajungerea altor scopuri mai ideali.“ Apoi relativu la realizarea culturai estetice din partea educațiunei gimnasiali ne spune, cã „gimnasiulu de si nu pôte face din elevii sei artisti nefiindu-i acêst'a problem'a, precum nu pôte face sãnti nici invetiati desevêrsiti, totusi — li va da cultur'a de lipsa cã, relativu la poesia se-si pôta da espresiune gândiriloru sale într'unu modu armonicu și placutu asemenea se aiba gustu pentru frumosulu musicai și picturei“ etc, pentru cã „gimnasiulu nu este scôla de productiune, ci pentru receptiune și reproductiune.“

(Va urmã)

DESPRE CASATORIA.

— Observatiuni satirice. —

(Urmare.)

Casatoriile de astadi au devenitu un'a diu acele afaceri pentru care nu potemu aveã o espresiune mai nimerita decãtu întrebuintiandu cuvêntulu: *speculã* — *gescheft*. Alegerea se face indirecte și imediate cautându-se unu mediu sunatoriu. Barbatii de astadi numera mai multu monetele decãtu vêrtutile și anii, si pe cãndu odiniôra luã diu mii un'a — astadi iai miile cu un'a. Domnisiôr'a reprezenta celu mai mare capitalu, care lasa a se sperã cele mai mari interese; și e fôrte lesne de întielesu de ce dlu X. agraiiesce pe mirês'a s'a cu cuvêntulu: „comôr'a mea.“ Barbatulu ajunge la viitôrea sa femeia cã Jupiter printr'o plôie de auru. Multe dsiôre êrasi se lasa a fi seduse spre casatorie, prin splendóre și vaza, dar' — „nu-i totu auru ce lucesce.“

Dëca e se se sustie armoni'a casatoriei, atunci casatoritiu trebue se armonizeze cã doue instrumente musicali, cãci casatori'a e unu concertu plinu de armonie dar' nu si fara de disonante. — La inceputu ceriulu e plinu de vióre și nu se aude decãtu unu duetu dieinu, la care mai târdiu se adauge și unu micu coru. Atunci femeia cânta Solo cãci barbatulu nu are partitura, cãte odata primesce asupr'a-si contrabasulu. — Acolo unde

gelosi'a are o vóce, ea nacajese prin disacórdele sale pe barbatu si femeia dupa note. In asemenea casu dispositiunea vietiei conjugale se schimba repede, cà-ci femeia într'unu punctu e maéstra si anume in contrapunctu.

Casatori'a fericita este o compositiune a marelui componistu Ceriu. — Partitur'a e deschisa dinaintea nóstra, inse sèntiulu ne spune cà ea e bogata in sonuri si impresiuni armonioése; pausele pe care bucuri'a le face, suntu fòrte scurte iar disonantele nu suntu decâtu nesece pasagie, care te face se sèntiesci mai profundu bogati'a armoniei ce le urmèza.

Casatori'a e o societate divina, fiindu-cà casatoriile se contractèza in ceriu. — Casatori'a e societatea cea mai mica si mai restrînsa, càci nu este permisu a se primí in sèntulu ei tovarasi noi. — Prin casatoria se formèza o familie, adeca sclavi, cà-ci Români numiáu pe sclavii loru „Famili'a.“ — Curiosu! poti privi casatori'a din ori-ce punctu de vedere, ea totu aceeași remane. — Multi au gresitu casatorindu-se, acèst'a inse se nu ne faca a ne mirá, càci e si fòrte lesne a ne insielá. Cine de exemplu va calculá cà o parèchia se compune din dóue unitati intregi, acel'a se insiela amaru, — o parèchia de soçi consista numai din dóue diumetati.

Nici cà se pote cá cinev'a casatoritu fiindu se pota deveni mai multu decâtu o diumetate. De ace'a casatori'a nu este decâtu o indiumatátre. Acel'a ce mai calcula: cà o diumetate si o alta diumetate facu unu intregu, si acel'a au facutu o scotèla rea; arare-ori suntu ei un'a ci mai totu-de-a-un'a desbinati.

Multi casatorindu-se au credintu cà voru avé o masa buna, si pre urma vedu cà au calculatu reu. — Casatori'a e unu ce fòrte greu. Legatur'a ce unese pe doi e bine inodata, si multi s'au spendiuratu fiindu-cà nu au potutu-o desnodá.

Fie-care omu observa viéti'a cu diferitele fase, din punctulu de vedere propriu alu seu, facându comparamiune câte-odata intre acele aparitiuni si acei'a ce-lu incungiura si cu ce se ocupa: — meseriasiulu comparamiune viéti'a cu ce sta in legatura mai aprópe cu meseri'a s'a.

Dar' si casatori'a apartiène clasei acelei aparitiuni a vietiei umane, si voiú se descriu aici modulu cum si cu ce comparamiune casatori'a diferiti meseriasi.

Rangulu ántâiu se cuvine croitoriului, cà-ci hainele facu omulu; omulu e creatur'a cea mai nobila de pe pamèntu, prin urmare croitoriulu ce face ómeni, e omulu celu mai importantu de pe pamèntu.

Croitoriulu díce: casatori'a sémèna cu aculu, — intogm'a cum unese acest'a dóue bucati la unu locu, asié unese si casatori'a doi individi. — Adese-ori cusatur'a trebue desfacuta, fiindu-cà s'au cusutu dóue bucati ce nu se potrivíáu. Tocmai cá si in casatorie. — Une-ori plesnesce cusatur'a fiindu-cà ati'a erá rea. Adese-ori si firulu amorului e fòrte slabu si dupa puçini ani se desfacu dóue animi cari pareau a fi impreunate pentru vecte.

Calciunariulu asé nèna casatori'a cu un'a botina care te stringe, — dar' care une-ori e cá sî caldurosulu si mólele papucu bine potrivitu pentru tèmpulu cându intramu acasa, dupa-ce ne-amu sdrobitu picioarele pe pardosèl'a orasiului ámblándu a ne cáscigá pânea de tóte dilele.

Mesariulu sustiene cumcà casatori'a sémèna gelaului care poleiesce suprafeçieles aspre ale vietiei. — adese-ori inse este cá si unu sicriu desiertu si strímtu.

Ascutitoriulu de fòrfece díce cumcà casatori'a sémèna petrei de ascutitu, care trebue se netediasca smin-telele facute mai inainte.

Lacatusiulu crede: cumcà casatori'a ar' fi zarulu care se pune de-asupr'a junetiei; si cà ea ar' fi si o lacata care pastrèza siguru amorulu pâna-ce rugin'a distrugátore a gelosiei o distruge. — Casatori'a, dupa lacatusiu, ar' mai fi si chei'a ce deschide teneri parechi raiulu ori iadulu, dupa impregiurari.

Ferariulu díce cumcà casatori'a sémèna cu foi — intretienèndu foculu amorului in perpetua flacara.

(Va urmá.)

Apelu catra Onoratulu publicu romanu. — Lipsa cea mare de institute pentru educatiunea feteloru romane, precum receru trebuintiele nóstre, este cunoscuta tuturor; ér' in deosebi parintii de familie, de prin tóte partile, o sèmtiescu acèst'a mai tare.

In vederea acestei lipse, femeile romane din Aradu, s'au intrunitu Joi in 31. Ianuariu nou 1884, spre a formá o Reuniune cu scopu de-a lucrá pentru intemeierea unui fondu, din care in tèmpulu celu mai de-aprópe posibilu se se infintieze in Aradu unu institutu pentru educatiunea feteloru romane.

Avèndu dar' placerea a insciintá despre acèst'a acum prim'a óra pre Onoratulu Publicu romanu — si pâna-ce vomu pune in circulare listele pentru inscrierea de membri la Reuniunea nóstra — i-i ceremu sprijinulu binevoitoriu, fiindu convinse cà nu póte fi nici unu scopu mai sublimu decâtu acel'a de-a ne ingrigi despre educatiunea ficeloru nóstre si prin ea de viitoriulu natiunei romanesci, scumpa si iubita de-o potriua tuturor.

In numele Comitetului interimalu alu Reuniunei:

Ermin'a P. Deseeanu,
presidenta.

Letiti'a Oncu,
casiera.

Totu spre acestu scopu se va arangiá in 26 Feb. n. la Aradu unu Bala romanescu. — Ofertele benevoitórie suntu a se adresá Dómaei Letiti'a Oncu in Aradu strad'a Petófi nr. 1. — Pre Invitatoriuulu acestui balu aflamu cu placere cà damele suntu rogate a se presentá in costumu nationalu. — Bene faceti nobile dame romane cà imitati pre cea mai mare romana, pre Majestatea S'a Elisabet'a Regin'a Romaniei; si desbarându-ve de fluctuatiunile modei, ve imbracati romanesc, cà-ci anim'a romanésca palpita mai dragalasiu si bate mai cu focu sub straiu romanescu.

Inteligenti'a romana din Temisiór'a va arangiá la 1 Martiu st. n. unu Balu pentru ajutorirea scóleloru romane din locu si a studeatiloru seraci din institutul alumnealu. — In decursulu balului se voru produce si 13 calusieri imbracati in costume nationali. — Contribuirile suntu a se adresá dlui presiedinte Petru Oprisiu.

Hymen. Dlu Pamfilu Osianu teologu abs. se-a fidentiatu cu donasióru Elisabet'a Ardeleanu fic'a dlui protopopu Georgiu Ardeleanu din Homorodu-de-midilocu.

Avisu. Toti acei'a cari voru a-si procurá opulu „Hermanu si Dorotea“ scrisu de W. Goethe si tradusu in versuri de Const. Morariu suntu avisati a-si face abonamintele pâna celu multu in 14/26 l. c. tramitiendu si pretiulu de abonamentu — de esemplariu 65 cr. — Insemnamu din nou cà acoperindu noi tóte spelele de editiune, totu ce vá incurge din abonamintele acestui opu se vá intrebuintia spre infientierea unui fondu din care vá fi a se redicá prim'a scóla romanésca de fetitiei in Bucovia'a. — La capetulu opului se va face o dare de sèma specifica de tóte abonamintele si contribuirile incurse la noi spre scopulu iudicatu.

Cancelari'a Negratii in Gher'a.

Deslegarea Gaciturei de semne din nrulu I.

MAM'Ă.

Cându nu mai ai prietini, cându fratii te gonesce,
Cându sor'a nu te vede, cându tatalu te uresce,
Cându tiér'a 'ti da dramulu, cându insusiu Dumnedieu
Trimite pe satan'a ispita 'n drumulu teu;
Atunci nenorocite la maic'a t'a alérge,
Ca nimene pe lume nu va puté se-ti stérge
Sfíróiele cu lacrimi, de care esci scaldatu, —
Iubire cá la mama la nimeni n'am aflatu...
Palatulu séu colib'a se-ti locuintia,
Se mori in lantiuri grele, se mori cu biruintia,
Se fii séu Christu séu Juda, séu rege séu caléu:
O mama nici odata nu-si lasa fiulu sea.

Bene o au deslegatu: Dómnele si domniórele Mari'a Ardeleanu, Elen'a Biju, Aureli'a Popu, Emili'a Onciu n. Ciavoschi, Eleonor'a Neamtii n. Macelariu, Taviff'a Const. Darabanu n. Neamtii, Mari'a V. Ratiu, Mari'a Danila, An'a Auguru, Matild'a Pop'a, Eugeni'a V. Ordace, Valeri'a Popu, Marit' Lucreti'a Puscariu, Otili'a Puscariu, Silvi'a Tamasdanu, Elen'a B... (din Bucovin'a); si domnii Demetriu Cuteanu, Sofroniu Avramescu, Iuliu Ciuciu, Ilarianu Laurentie Borosiu, Ioanu Domianu.

Premiale escrise le-au cáscigatu: Dóm'n'a Elen'a Biju din Timisiór'a si dlu *Ravianu Laurentie Borosiu* din Beusiu.

Deslegarea Gaciturei de siacu din nrulu I.

Dà-mi anim'a-ti romàna, iar' Patriei amate
Dà-i nobilulu teu sânge, cà-çi suferé amaru...
Deci crese si resbuna drapelele calcate
Si-ala teu mormentu atunce va fi unu sântu altaru!

Bene o au deslegatu: Dómnele si domniórele Emili'a Onciu n. Ciavoschi, Eleonor'a Neamtii n. Macelariu, Taviff'a Constant. Darabanu n. Neamtii, Mari'a Danila, An'a Auguru, Valeri'a Popu, Matild'a Pop'a, Eugeni'a V. Ordace, Otili'a Puscariu, Silvi'a Tamasdanu, Elisabet'a Muresianu, Catinc'a R. (Bucovin'a); si domnii Sofroniu Avramescu, Isai'a Hentesiu, Demetriu Todoranu, Iuliu Ciuciu, Gabriele Druhor'a, Zachari'a Chihereanu, Ilarianu Laurentie Borosiu.

Premiale escrise le-au cáscigatu: Domnió'r'a *Matild'a Popa* din Blasii si dlu *Zacharie Chihereanu* din Tergulu-Muresiului.

Logogrifu.

De Eugeni'a O. Vintila din Blasii.

Din urmatórele silabe: te, ba, ro, gib, giur, ia, u, mis, ro, in, or, ral, ber, ba, ma, e, tar, a, bes, cob, trecht, to, sov, ol, giu, nii, rap, ier, no, i, cles, to, li, feu, e — se se formeze 14 cuvinte, acaroru litere initiale cetite din susu in josu se dé numele unui diaristu romann, é'r' celea finale cetite din josu in susu se dé numele diariului ce redactéza. — Cuvintele se insemneze:

1. Unu tlenutu in Transilvani'a. 2. Dieulu ventu-lui la Greci. 3. Unu cantaretiu mare la Grecii antici. 4. Unu poporu care a domnitu lumea. 5. Un'a strim-tóre de mare. 6. Un'a dieitate pagana. 7. Unu orasiu in Olandi'a. 8. Unu nume femeiescu. 9. Un'a mare in su-dulu Rusiei. 10. Unu barbatu renumitu in revolutiunea franceza. 11. Unu profetu. 12. Unu mare erou de-a Gre-ciloru antici. 13. Unu nume barbatescu. 14. Unu re-gele din Europa.

Metagrama.

De Iuliu Ciuciu.

Cuventulu intregu ne da unu nume barbatescu. Lasandu afora prim'a litera initiala, resulta unu terminu alu placerei. Lasandu si a dó'n'a litera avemu expresi-nea unui semtiu alu animei iubitóre. Lasandu si pre a trei'a litera avemu persón'a a trei'a din tempulu veni-toriu elu unui verbu auxiliariu. Mai lasandu inca o li-tera ne remane o litera din miidiuoculu diumetatiei a dó'n'a a alfabetului.

— Terminulu de deslegare la ámbele Gacituri e 17/20 Februaru. — Intre deslegatori se voru sortiá icóne, cárti si alte obiecte de pretiu.

LOCU DESCHISU.

Intrebarea I. Cum sta astadi cestiunea monumen-tului lui *Andrei Muresianu*, care erá sè se desvalésca inca in vér'a trecuta la Brasiovu? Multe vesti s'au respânditu cu privire la caus'a pentru care se-aru amená redicarea acelu'i'a — unele compromitiétórie pentru ma-gistratulu orasiului Brasiovu altele éra — si mai dure-rosu — compromitiétórie pentru acei'a cari dispuu de terenulu diaintea gimnasiului super. din Brasiovu. Se se faca odata lumina, cà-çi colecte spre acestu scopu totu nu se facu! *Unu Romanu* care s'a desceptatu.

Intrebarea II. Poesi'a „*Revederea*“ ce urméza mai in josu a fostu declamata cu multa frumsetia, de D-siór'a *Mari'a Crastanescu* preparandista, in serat'a din ajunulu anului nou arangiata prin societata de lectura din Ti-misió'r'a. Dorindu cá acestu rod a unui sufletu románu se fia cátu mai cunoscatu, — é'r' de alta parte dorindu a sci si pe adeveratulu autoru: — rogu pre Dlu Redac-toru a „*Amicului Familiei*“ se bivevoiésca a-o publicá in colónele pretiuitului seu *Ánuariu* — observându: cá rogu pe ori care scie numele poetului, a mi-lu comunicá pre ast'a cale, asigurandu-lu de multiamirile mele.

REVEDEREA.

Salutare! locuri sfinte,	Se nu lasi se te-amagésca,
Unde ochii mi-amu deschisu;	A tiranului favoru;
Unde primele cuvinte:	Ci 'n veci scopulu se-ti tîntésca
„Mama!“ „Tata!“ eu amu disu.	La-ajutoriulu tuturoru!...“

Salutare aeru, sóre,	Éta casa se nîbesce,
Paserele ce-mi cántati...	Lángu-unu stufu de lemnu cânescu.
Visuri d'albe ridietóre,	In ea mam'a se gândescé
Ce in ceriu me transportati.	Ca curéndu amu se sosescu.

Salutare floricele,	Éta si bisericiuti'a
Pèrúasiu recoritóriu;	Unde-adesé me 'nchinámu,
Movilitie si valcele,	Pentru tat'a si maicuti'a
Salutare tuturoru!	Catra ceriuri me rogámu...

Éta salc'a cea pletósa,	Voi sunteti locuri iubite,
Valea lina sierpindu;	Totu pre cum eu v'am lasatu:
Paseric'a cea voiósa	June, verdi si in florite —
Susu pe crénga ciripindu.	Ah! nimicu nu v'ati schimbatu!

Éta perulu ce se 'nclina,	Dar' a mea copilarie,
Unde-adesé ori siedeamu,	Cu incetulu a peritu;
Si la verdea lui tulpina	Si in locu de veselia
Pe Arghiruflu receteamu.	Intristarea a venitu.

Éta banc'a din gradina	Timpulu schimba vietuirea,
Unde tatalu meu siedea,	Altfeliu astadi me gândescu —
La a nneului tulpina	Grigiele, nenorocirea,
Si de lupte 'mi povestea.	Preste mine navalescu.

Unde-adesé cu iubire,	Atunci veselu cu iubire
Imi dícea: „copilulu meu!“	Iubeámu cartea si parinti,
Nu-ti lasu alta moscenire,	Vedeámu numai nalucire
De cátu ce-amu avutu si eu:	Si-alergámu dupa dorinti.

„Cinste si nenorocire,	Astadi inse in durere
Prigoniri adese ori, —	Cu 'ndoiéla me framéntu,
Si a patriei iubire,	Si n'amu alta mângaeare
Pentru ea, se mergi se mori!	De cátu numai unu mormentu!

Proprietariu, Redactoru respundietóriu si Editoru: **Nicolae Fekete Negruțiu.**

Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu in Gherla.